

Finansutskottets yttrande

1991/92:FiU4y

Totalförsvarets utveckling

1991/92
FiU4y

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har den 27 februari berett finansutskottet tillfälle att senast den 7 april 1992 yttra sig över proposition 1991/92:102 om totalförsvarets utveckling t.o.m. budgetåret 1996/97 samt anslag för budgetåret 1992/93 jämte motioner.

De frågor som rör finansutskottets beredningsområde och som aktualiseras genom förslag i propositionen är enligt utskottets mening avsnitten om kommunal beredskap (s. 113—117), fastighetsförvaltning och lokalförsörjning (s. 118—120), finansiell styrning av totalförsvaret (s. 136—143) samt ekonomisk politik under kriser och i krig (s. 287—288). I anslutning härtill yttrar sig utskottet över motionerna 1991/92:Fö8 av Fanny Rizell m.fl. (kds) och 1991/92:Fö28 yrkande 37 av Ingvar Carlsson m.fl. (s).

Utskottet

Kommunal beredskap

I propositionen hemställs att riksdagen skall godkänna inriktningen av den fortsatta utvecklingen av den kommunala beredskapen. I kapitel 1, avsnitt 5.9 föreslår regeringen överföring av vissa uppgifter från staten till kommunerna för att uppnå ett samlat ansvar för genomförandet av befolkningsskyddet och räddningstjänsten hos kommunerna. Det gäller främst ansvaret för materielhanteringen och personalförsörjningen.

Det framgår av propositionen att hithörande frågor utretts av statens räddningsverk. Svenska kommunförbundet har i sina yttranden över de aktuella utredningsförslagen framfört att de ekonomiska frågorna måste lösas på ett för kommunerna tillfredsställande sätt innan nya uppgifter och ett utvidgat ansvar förs över på kommunerna. Någon ekonomisk överenskommelse har emellertid ännu inte träffats.

Finansutskottet vill med anledning härav anföra följande. I 8 kap. 5 § regeringsformen finns bestämmelser om hur de offentliga uppgifterna skall fördelas mellan stat och kommun. Där föreskrivs bl.a. att kommunernas befogenheter och åligganden skall regleras i lag. Om staten vill ålägga kommunerna en ny arbetsuppgift måste det således ske

genom lagstiftning. Propositionen innehåller inte något förslag till ändrad lagstiftning på området. Utskottet har för sin del inte något att erinra mot att kommunerna ges ökade uppgifter vad gäller befolkningsskyddet och räddningstjänsten. Definitivt ställningstagande måste dock anstå till dess ett lagförslag härom förelagts riksdagen.

I kommunalekonomiska kommitténs betänkande (SOU 1991:98) Kommunal ekonomi i samhällsbalans – statsbidrag för ökat handelsutrymme och nya samarbetsformer föreslås att de specialdestinerade statsbidrag som i dag utgår för kommunernas och landstingens beredskapsplanläggning skall inordnas i ett nytt generellt system. Utredningsförslaget bereds för närvarande i regeringskansliet, och en proposition skall enligt planerna överlämnas till riksdagen den 24 april.

I motion Fö8 av Fanny Rizell m.fl. (kds) föreslås att statsbidraget till kommunerna för civil beredskap även fortsättningsvis bör vara specialdestinerat. Enligt finansutskottets mening bör riksdagen ta ställning till motionens förslag i samband med behandlingen av den kommande propositionen om ett nytt statsbidragssystem till den kommunala sektorn.

Övriga frågor

I propositionen redovisas pågående utvecklingsarbete och framläggs vissa förslag som rör fastighetsförvaltningen och lokalförsörjningen inom försvaret liksom den finansiella styrningen av försvarets myndigheter (kapitel 1, avsnitten 6 och 7).

Regeringen föreslår en *ändrad lokalförsörjning* för bl.a. vissa gemensamma myndigheter. Avsikten är att dessa myndigheter (vad gäller s.k. generella lokaler) tillsammans med de myndigheter som ligger inom den civila planeringsramen och övriga myndigheter inom försvarsdepartementets område skall försörjas med lokaler enligt samma system som den övriga statsförvaltningen i enlighet med årets finansplan (prop. 1991/92:100 bil. 1).

När det gäller *den finansiella styrningen* föreslås ändringar bl.a. i priskompensationssystemet och att systemet med ramanslag för förvaltningskostnader införs även inom försvarsdepartementets verksamhetsområde. Förslagen innebär en anpassning till vad som gäller för den övriga statsförvaltningen.

Vid uppräknig av det militära försvarets ekonomiska ram används ett sammanvägt index som benämns försvarsprisindex (FPI). Regeringen föreslår vissa förändringar i FPI. För att i rimlig omfattning säkerställa planerad materielanskaffning föreslår regeringen därutöver att anslagen för anskaffning av materiel räknas upp med en faktor om 1,5 % förutom kompensationen enligt FPI.

I motion Fö28 yrkande 37 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) yrkas avslag på regeringens förslag att införa en sådan s.k. teknikfaktor. I rådande statsfinansiella läge vänder sig motionärerna bestämt mot utgiftsökningar av denna typ. I motionen föreslås i stället att ett särskilt anslag på 2 800 milj.kr. förs upp för att finansiera vissa omstruktureringså-

gärder samt förbättrad kvalitet vad avser materiel. Detta anslag förutsätts användas under femårsperioden med i genomsnitt 560 milj.kr. per år.

Finansutskottet ser positivt på strävandena att så långt som möjligt få likartade system för ekonomistyrning, redovisning och revision inom statsförvaltningen. Beträffande lokalförsörjning och fastighetsförvaltning vill utskottet understryka det angelägna i att en nära samordning sker i det fortsatta utredningsarbetet mellan LEMO (utredningen om lednings- och myndighetsorganisationen inom försvaret) och den nyligen beslutade kommittén för ombildning av byggnadsstyrelsen m.m. (dir. 1992:26).

Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att riksdagen bör lämna sitt godkännande till regeringens förslag när det gäller lokalförsörjning och finansiell styrning. Utskottet anser i likhet med vad som anføres i propositionen att en särskild uppräkningsfaktor bör införas för att underlätta en långsiktig planering av försvarets materielanskaffning.

I propositionens kapitel 7, avsnitt 3 redogör regeringen för ett pågående utrednings- och analysarbete om utformningen av *ekonomisk politik under kriser och i krig*. Utredningsarbetet väntas bli slutfört under våren 1992. Enligt uppgift kommer arbetet sannolikt att resultera i vissa ändringar av nuvarande fullmaktslagar. I propositionen föreslås att riksdagen "godkänner inriktningen av funktionerna inom verksamhetsområdet".

Finansutskottet har tagit del av vad regeringen anför i ärendet. Utskottet vill för sin del understryka det angelägna i att det finns ett bra underlag och en god beredskap för regeringens och riksbankens ekonomiska politik i olika krislägen. Det är därför enligt utskottets mening väsentligt att arbetet fullföljs och att riksdagen därefter får möjlighet att ta ställning till eventuella ändringar av nuvarande fullmaktslagar.

Stockholm den 7 april 1992

På finansutskottets vägnar

Per-Ola Eriksson

I beslutet har deltagit: Per-Ola Eriksson (c), Hans Gustafsson (s), Bengt Wittbom (m), Lars Leijonborg (fp), Per Olof Håkansson (s), Tom Heyman (m), Lisbet Calner (s), Stefan Attefall (kds), Bo G Jenevall (nyd), Arne Kjörnsberg (s), Roland Larsson (c), Sonia Karlsson (s), Lennart Hedquist (m), Alf Egnerfors (s) och Carin Lundberg (s).

Avvikande mening

1991/92:FiU4y

Hans Gustafsson, Per Olof Håkansson, Lisbet Calner, Arne Kjörnsberg, Sonia Karlsson, Alf Egnerfors och Carin Lundberg (alla s) anför:

Enligt vår mening bör försvarsutskottet avstyrka förslaget i propositionen om att på visst sätt årligen räkna upp anslagen för materielanskaffning m.m. och i stället följa förslagen i motion Fö28 yrkande 37 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) eftersom en strävan bör vara att i rådande statsfinansiella läge undvika automatiska utgiftsökningar.